

МІСЦЕ ПОДВІЙНОГО ЗАПИСУ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Динамічні зміни у сучасній економіці, пов'язані з появою нових (специфічних) активів, фінансових інструментів тощо вимагають адаптації нинішньої системи обліку до відображення їх методом подвійного запису в системі бухгалтерського обліку, в сфері наукових досліджень з проблематики – удосконалення наявної (стандартизованої) системи обліку чи вироблення суттєво нової парадигми такої моделі, з об'ємним використанням теоретичних обґрунтувань базових облікових знань, зокрема й методу подвійного запису.

Проблеми методології бухгалтерського обліку, зокрема вивчення сутності, ролі та місця методу подвійного запису в системі бухгалтерського обліку досліджується протягом багатьох століть відомими вченими. На сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку ці питання досліджували Бутинець Ф.Ф, Голов С.Ф., Кіндрацька Л. М., Кузьминський Ю.А., Кужельний М.В., Малюга Н. М., Палій В. Ф., Петрова В. І., Пушкар М. С., Соколов Я. В., Сопко В. В. та інші.

Беззаперечним є факт, що на рахунках бухгалтерського обліку повинні відображатися об'єкти бухгалтерського обліку, що «віддзеркалюють» факти господарського життя суб'єкта господарювання, проте, для отримання інформації про стан та зміни зазначених об'єктів необхідно дослідити форму запису інформації щодо них. У процесі еволюції бухгалтерського обліку використовувалися різні форми запису облікової інформації на рахунках бухгалтерського обліку: проста (уніграфічна), диграфічна (подвійна), потрійна, матрична. Кожна із представлених форм запису бухгалтерського обліку була сформована під дією об'єктивних та суб'єктивних чинників, використовувалася для досягнення конкретної мети та довела свою «життєздатність» (або «нежиттєздатність») на певний історичний момент [1].

Економічна суть господарської операції сьогодні полягає в тому, що вона викликає подвійні й рівновеликі зміни засобів та джерел їх формування. Двоїстий характер господарської операції зумовлює необхідність відображення її на рахунках методом подвійного запису.

Таким чином, подвійний запис - це метод, що впливає з економічної суті відображення операцій, кожна з яких обумовлює зміни у двох видах господарських засобів, грошових коштів, або у двох видах джерел, або в одному виді засобів чи коштів, і в тій же сумі змінюється відповідний вид джерел. Це важливий принцип однакового відображення господарських операцій на рахунках [2].

Зрозуміло, що подвійний запис не тільки принцип однакового відображення операцій на рахунках, а й основний технічний прийом бухгалтерського обліку, бо забезпечує горизонтальний взаємозв'язок між рахунками, а також важливий контрольний прийом, оскільки очевидно, що

скільки не було б операцій, але загальна сума записів за дебетом рахунків завжди дорівнюватиме загальній сумі записів за кредитом рахунків.

Взаємозв'язок між рахунками, що виникає шляхом подвійного запису, називається кореспонденцією рахунків, а такі рахунки - кореспондуючими. Правильна кореспонденція рахунків має велике значення для організації бухгалтерського обліку, його достовірності й правильності, оскільки на перший план виступають сутність господарської операції і її правдиве відображення на рахунках.

Тому з метою забезпечення єдиних підходів до відображення операцій розробляють інструкції і типові кореспонденції рахунків, їх наводять у спеціальних довідниках і в коментарях до плану рахунків. Використання методу подвійного запису забезпечує оперативність облікової інформації (швидкість, своєчасність), її аналітичність (детальне відображення в натуральних і грошових показниках) та достовірність (доказ того, що даний факт чи названий результат є істинним).

Із застосуванням подвійного запису в бухгалтерському обліку забезпечується реєстрація не лише кількісних змін, що відбуваються з майном підприємства, але й змін, які впливають на розмір вимог щодо цього майна. На бухгалтерських рахунках шляхом подвійного запису реєструється наявність та рух майна, а також виникнення, зміна та призупинення прав і зобов'язань, що виникають між господарюючими суб'єктами, тобто відображається не лише факт існування об'єкта бухгалтерського спостереження, але і його причина, чим забезпечується повнота записів у бухгалтерському обліку [3].

Рахунки та подвійний запис як елементи методу бухгалтерського обліку розвивалися одночасно із розвитком соціально-економічних відносин. Протягом еволюції бухгалтерського обліку змінювалися зміст та функціональне наповнення бухгалтерських рахунків, способи їх запису на них. На даному етапі розвитку суспільства, особливо у світлі широкого розповсюдження інформаційних технологій, необхідно удосконалити систему рахунків бухгалтерського обліку, виходячи із інформаційних потреб користувачів облікових даних. Щодо форми запису на бухгалтерських рахунках, то, на даний момент, використання подвійного запису для відображення фактів господарського життя на рахунках бухгалтерського обліку є найбільш зрозумілим та використовуваним.

Література

1. Кулик В. А. Рахунки та подвійний запис в умовах використання інформаційних технологій / В.А. Кулик // Scientific Journal «ScienceRise»- 2014. - №3/2(3). – С. 89-93

2. Ліба Н. С. Подвійний запис як невід'ємна частина бухгалтерського обліку / Н. С. Ліба, В. М. Головачко, О. Заяць // Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції (16-17 травня 2019 р., м. Мукачево) / ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2019. – С. 463-465.

3. Пилявець О.В. Подвійний запис як методологічний прийом в забезпеченні якості бухгалтерської інформації / О.В. Пилявець // Збірник наукових праць ВНАУ Серія : Економічні науки. – 2011. - №2 (53), том 3. – С. 84-88.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>